

Selvitys jazzmuusikoiden urapoluista, työllistymisestä, tulonmuodostuksesta ja kansainvälistymisen tilasta

FT Riikka Hiltunen / Suomen Jazzliitto ry

6.10.2021

Sisällys

Selvitys jazzmuusikoiden urapoluista, työllistymisestä, tulonmuodostuksesta ja kansainvälistymisen tilasta	1
Jakelusta	2
Kyselyn vastaajat	2
Koulutus ja opintojen anti työelämään	3
Urakaaria	4
Työtilanne ja tulonmuodostus ennen pandemiaa	6
Pandemian vaikutuksista.....	7
Kansainvälistymisen tila ja haasteet.....	8
Henkilökohtaisia tulevaisuusnäkyviä ja alan kehittämiskohtia.....	9
Lopuksi.....	11

Jazzliiton teettämän selvityksen tarkoituksena oli kerätä tietoa suomalaisten tai Suomessa työskentelevien jazzmuusikoiden urapoluista, työllistymisestä, tulonmuodostuksesta ja kansainvälistymisen tilasta. Kysely toteutettiin poikkeuksellisena ajankohtana, sillä koronapandemia oli juuri vaikuttanut muusikoiden työtilanteeseen radikaalisti. Tilannetta haluttiin kartoittaa kuitenkin ensisijaisesti koronapandemiaa edeltäneeltä ajalta, joten kyselyssä erotettiin toisistaan aika ennen pandemiaa ja pandemian aikana/jälkeen. Vastauksia toivottiin jazzmusiikin alalla ammattimaisesti muusikkona, säveltäjänä tai opettajana työskenteleviltä tai jazzmuusikoksi valmistuneilta toimijoilta.

Jazzliitto tilasi kyselyn yhteistyössä Music Finlandin, Suomen Muusikkojen Liitto ry:n ja Taideyliopiston Sibelius-Akatemian jazzmusiikin koulutusohjelman kanssa. Kyselyn toteutti ja raportoi FT Riikka Hiltunen.

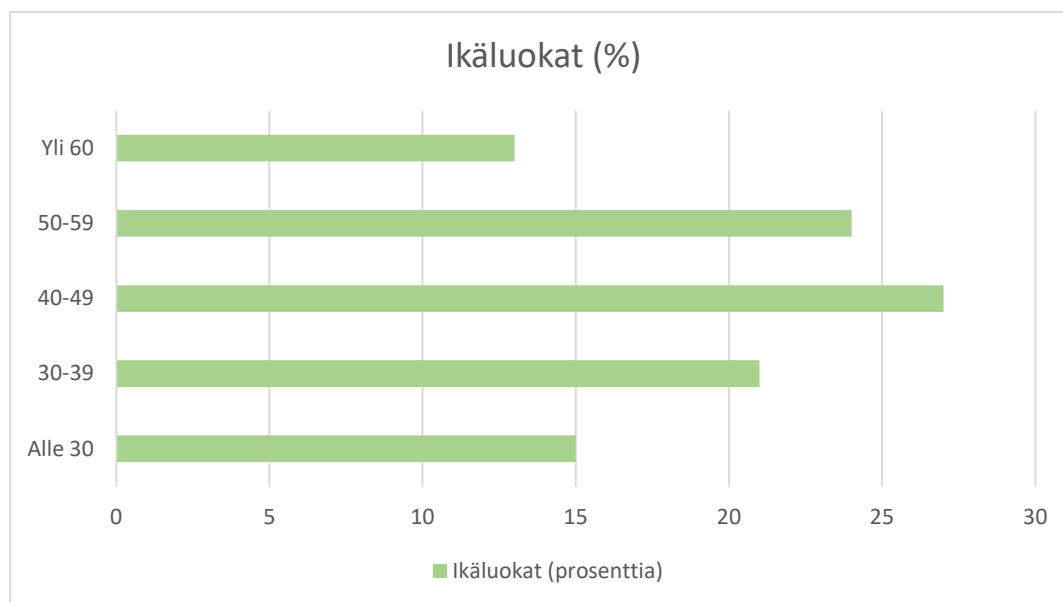
Jakelusta

Kysely toteutettiin suomen- ja englanninkielisenä verkkokyselynä. Jazzliitto lähetti kyselylinkin sähköpostitse 253 vastaanottajalle ja Sibelius-Akatemia sekä Muusikkojen liitto jakoivat linkkiä omien kanaviensa kautta. Avointa linkkiä jaettiin muun muassa organisaatioiden sosiaalisen median kanavien välityksellä, joten tarkkaa tietoa siitä, montako vastaanottajaa kysely on tavoittanut, ei ole mahdollista saada. Kysely oli auki 6.–20.9.2021 ja siihen vastattiin anonyymisti. Raporttia laadittaessa on kiinnitetty huomiota anonymiteetin ylläpitämiseen myös avointen vastausten ja mahdollisten tiettyihin henkilöihin liitettävissä olevien taustatietojen osalta.

Kyselyn vastaajat

Kyselyyn saatiin 67 vastausta¹. Vastaajista miehiä oli 47 (70 %) ja naisia 14 (21 %). Yksikään vastaajista ei ilmoittanut olevansa muunsukupuolinen, mutta kuusi vastaajista ei halunnut kertoa sukupuoltaan (9 %). Naisten suhteellinen osuus painottui nuoremmissa vastaajissa: puolet naisiksi sukupuolensa ilmoittaneista vastaajista oli alle 35-vuotiaita. Maantieteellisesti vastaajajoukko painottui erittäin voimakkaasti pääkaupunkiseudulle: pääkaupunkiseudulla sijaitsevan kunnan asuinkunnakseen ilmoitti 51 vastaajaa (76 %), joista 45 (67 %) Helsingistä. Kaikkiaan vastauksia saatiin 16 eri kunnasta, mutta Helsinkiä lukuun ottamatta kustakin vain 1–3 vastaajaa.² Iän suhteen vastaajajoukko jakaantui melko tasaisesti. Suurin ikäryhmä oli 40–49-vuotiaat, johon kuului 27 % vastaajista.

Kaavio 1. Vastaajien ikäjakauma (n = 67)

¹ Vastaajista yksi ilmoitti vaihtaneensa alaa jo ennen koronapandemiaa. Mikäli tämä vaihtoehto oli valittuna, vastaaja ohjattiin suoraan taustakysymyksiin, joten kyselyn kokonaisuudessaan täytti 66 vastaajaa.

² Valikosta oli epähuomioissa jäänyt pois vaihtoehto Suomen ulkopuolella asuville, joten tulos saattaa olla sen osalta hieman vääristynyt. Avoimissa kentissä yksi vastaajista kertoi muuttaneensa koronapandemian takia takaisin Suomeen. Joukossa oli myös ainakin yksi Suomessa opiskelijavaihdossa oleva opiskelija.

Kyselyssä pyydettiin ilmoittamaan pää- ja sivuinstrumentit. Lähes kaikkiin vaihtoehtoina oleviin instrumentteihin tai soitinryhmiin saatiin vastauksia, eikä mikään soittimista korostunut yli muiden.

Vastaajista 19 (28 %) kertoi työskentelevänsä pelkästään jazzmusiikin alalla ja 45 (67 %) jazzmusiikin alalla ja jollain muulla alalla. Vastausvaihtoehdoissa ei ollut erotettu työskentelyä muun musiikin alalla, joten on oletettavaa, että mainittuun 67 prosenttiin sisältyy sekä vastaajia, jotka työskentelevät jazzmusiikin alan lisäksi jollain muulla musiikin alalla että vastaajia, jotka työskentelevät jazzmusiikin alan lisäksi musiikkialan ulkopuolella. Yksi vastaajista kertoi vaihtaneensa alaa jo ennen koronapandemiaa, ja kaksi kertoi olevansa työttömänä.

Vain muutama kysymyksistä oli merkitty pakolliseksi, joten jokaiseen kysymykseen ei saatu vastausta kaikilta vastaajilta. Raportissa on ilmoitettu kunkin kysymyksen kohdalla siihen vastanneiden määrä (n = x).

Koulutus ja opintojen anti työelämään

Vastaajien musiikillinen koulutus painottuu erittäin vahvasti jazzmusiikkiin. Vain muutamalla vastaajista on valmis tai keskeneräinen tutkinto jonkin muun musiikin alalta. Suurimman vastaajajoukon muodostavat jazzmusiikin alalta maisteriksi valmistuneet muusikot (34 vastaajaa). Valmiita musiikkialan tutkintoja ilmoitettiin 73³ ja keskeneräisiä 18. Kysymykseen vastasi 61 vastaajaa.

28 vastaajan (42 %) opintoihin on sisältynyt opiskelua ulkomailla, tai koko tutkinto on suoritettu ulkomailla. Vastaajia pyydettiin avoimessa kysymyksessä kertomaan tarkemmin ulkomailla suoritetuista opinnoista ja niiden merkityksestä uran kannalta. Lähes jokainen kysymykseen vastannut (n = 28) kokee ulkomailla vietetyn ajan erittäin merkittäväksi. Kokemusta luonnehdittiin ”käänteentekeväksi”, ”sosiaalisesti kasvattavaksi” ja ”avartavaksi”. Jaksot ovat tuoneet musiikillista ja ammatillista kehittymistä, kontakteja, itseluottamusta sekä konkreettisia työtilaisuuksia. Ulkomailla koetun ajan kerrotaan vaikuttavan yhä vahvasti myös muusikkoidentiteettiin. Toisaalta koko tutkinnon suorittaminen ulkomailla saattaa joidenkin vastaajien mukaan vaikeuttaa työllistymistä ja oman paikan löytämistä Suomen jazzkentällä. Monet kertovat jakson avanneen silmiä ja mieltä, esimerkiksi Suomen musiikkielämän heikkouksien ja vahvuuksien tunnistamiseen.

Vastaajia pyydettiin kertomaan asioista, joihin he ovat työelämässä törmänneet, mutta joihin he eivät ole koulutuksessaan saaneet evästystä. Näistä kertoi 40 vastaajaa. Vastauksissa korostuvat erityisesti puutteet evästyksessä oman osaamisen myymiseen ja markkinointiin, yrittäjyyteen, verotukseen, sopimukseen, apurahojen hakemiseen ja kokonaiskuvan luomiseen musiikkialan toimijoista.

Työelämässä muusikot ovat törmänneet myös sosiaaliin ja psyykkisiin haasteisiin, jollaisia koulussa ei ole käsitelty, kuten seksismi, työpaikkakiusaus ja pettymysten käsittely. Varsinainen soitonopetus sai melko vähän kritiikkiä, mutta muutama vastaajista totesi koulutuksessa olevan puutteita eri tyyllilajien sisältöopetuksen suhteen tai avustamisessa oman säveltäjä- tai muusikkoäänänen etsimisen suhteen.

Toisaalta jotkut vastaajista totesivat, etteivät odotakaan koulutuksen kattavan kaikkea. Tietoa on etsitty ja löydetty muualta, ja koulutuksen on katsottu antavat perusvalmiudet ja ”eväät oppia oppimaan”.

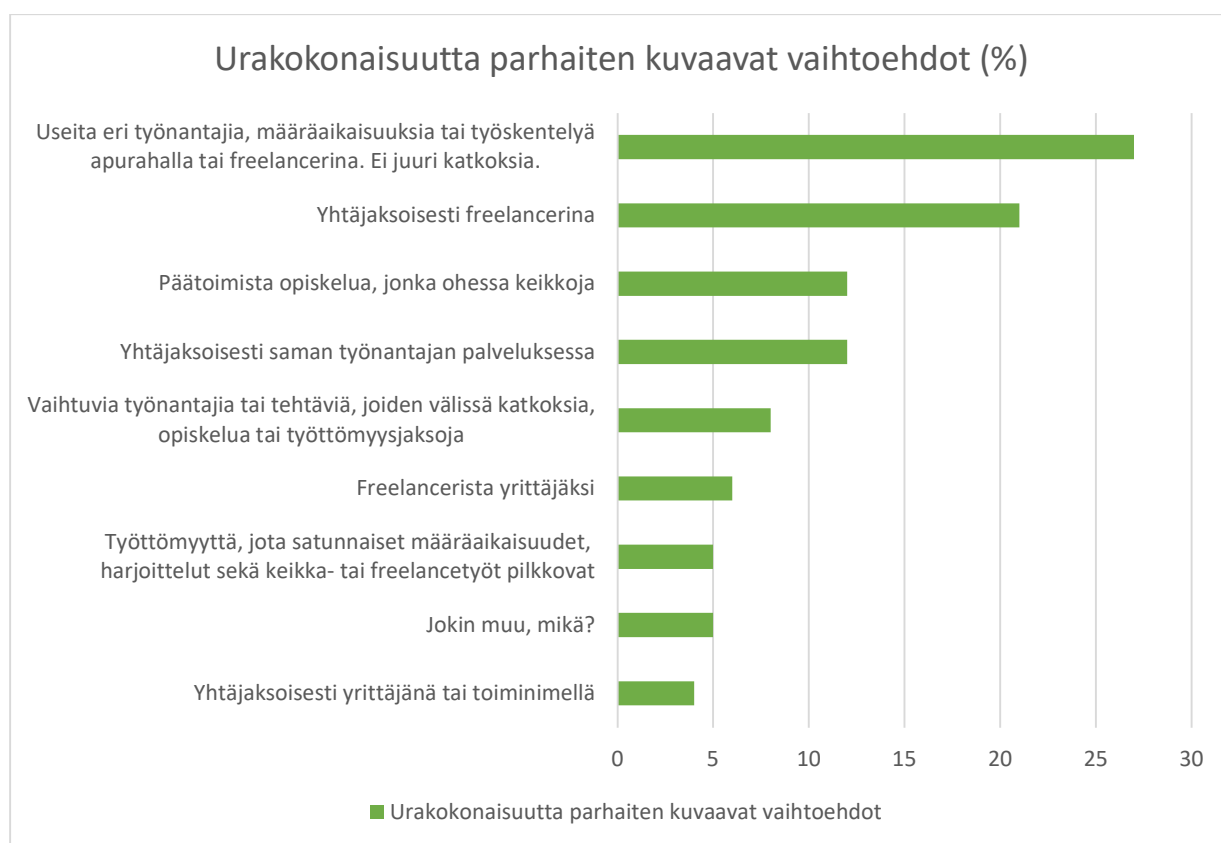
³ Määrä ylittää vastaajien määrän, sillä joillakin vastaajista on useampi tutkinto.

Urakaaria

Kaikki (n = 66) jazzmusiikin alalla kokonaan tai osin työskentelevät vastaajat kertovat työskennelleensä muusikkona. Lisäksi 83 % kertoi työskennelleensä säveltäjänä ja 73 % opetustehtävissä. Muita mainittuja jazzalan töitä olivat tapahtumien tuottaminen sekä taiteellisena tuottajana, sovittajana, tutkijana, kirjoittajana tai luottamustehtävissä toimiminen.

Urapolkuja kartoitettiin kysymyksellä, jossa pyydettiin valitsemaan valmiiksi annetuista vaihtoehdoista se, joka parhaiten kuvaa urakokonaisuutta. Vastauksissa korostui freelancerius ja työn pätkittäisyys. Yli puolella vastaajista (56 %) työura oli koostunut joko freelanceriuudesta tai vaihtuville työnantajille työskentelystä. 12 % vastaajista oli tehnyt keikkoja opiskelun ohessa, 12 % työskennellyt yhtäjaksoisesti saman työnantajan palveluksessa ja 10 % joko koko työuransa ajan yrittäjänä tai siirtynyt freelanceristä yrittäjäksi. Kukaan vastaajista ei kertonut pelkästään opiskelleensa, joten näyttäisi siltä, että alaa opiskelevat tempautuvat poikkeuksetta työelämään jo opintojen aikana, usein satunnaisen keikkailun muodossa.

Kaavio 2. Urakokonaisuutta parhaiten kuvaavat vaihtoehdot (n = 66)

Vastaajilta kysyttiin myös, millaisten työnantajien palveluksessa he ovat työskennelleet tai työskentelevät tällä hetkellä. Muusikoita ovat työllistäneet niin kunnat, valtio, erilaiset oppilaitokset kuin järjestötkin. Myös näissä vastauksissa korostuu kuitenkin freelancerius, erityisesti tämänhetkisen tilanteen osalta.

Vastaajia pyydettiin pohtimaan uran tärkeitä käännekohtia valitsemalla kolme tärkeintä annetuista vaihtoehdoista, tai lisäämään vaihtoehtoja itse. Vastauksissa (n = 66) tärkeimmiksi nousivat oikeiden

soittokumppanien löytäminen (53 %), tiettyyn opiskelupaikkaan pääseminen (50 %) ja kokeneemman muusikon apu (35 %). Vastausvaihtoehtojen ulkopuolelta annetuissa vastauksissa mainittiin kotipaikkakunnan yhtyeet tai tapahtumat, oma aktiivisuus esimerkiksi esiintymisten ja tilaisuuksien järjestämisessä sekä työkentän laajentaminen myös esimerkiksi säveltäjyyteen ja kapellimestariuteen.

Samoja tekijöitä tuli esiin avoimessa kysymyksessä, jossa pyydettiin kertomaan tarkemmin uran pääpiirteistä tai merkittävistä käännekohtista. Vastauksissa korostuivat jälleen ulkomailta saadut kokemukset, itse tehty työ esimerkiksi buukkausrutiinien opettelemisen suhteen, taiteelliset oivallukset sekä uran avaaminen myös muiden musiikinlajien suuntaan. Negatiivisena käännekohtana mainittiin muutto pienempään kaupunkiin, mikä on vaikeuttanut esiintymismahdollisuuksien saamista.

Kaavio 3. Muusikon uran kannalta merkittävät tekijät tai käännekohdat (n = 66)

Työtilanne ja tulonmuodostus ennen pandemiaa

Kyselyn päätavoitteena oli kartoittaa tilannetta ennen koronapandemiaa. Muusikoille esitettiin kysymyksiä, joiden kohdalla heidän toivottiin ajattelevan vuoden 2019 tilannetta, tai mikäli vuosi 2019 oli syystä tai toisesta poikkeuksellinen, keskimääräistä työskentelyvuotta pandemia-ajan ulkopuolella, kuitenkin viimeisten neljän vuoden sisään.

Muusikoiden työtilannetta ennen koronapandemiaa kartoitettiin kysymyksellä, jossa oli mahdollista valita useita vastausvaihtoehtoja.⁴ Vastaajista (n = 66) vakituisessa kokopäivätyössä kertoi olleensa 10 vastaajaa, osa-aikatyössä 16 vastaajaa, apurahalla 16 vastaajaa, freelancerina verokortilla 34 vastaajaa, freelancerina yrittäjänä tai toiminimellä 26 vastaajaa, päätoimisena opiskelijana yhdeksän (9) vastaajaa ja työttömänä⁵ kolme (3) vastaajaa. Verokortilla freelancerina työskentely kosketti siis yli puolta vastaajista. Yhdistelmiä oli monenlaisia: freelancerius voi yhdistyä esimerkiksi osa-aikatyöhön, apurahatyöskentelyyn tai opiskeluun. Vastaajista neljä (4) ilmoitti olevansa pelkästään vakituisessa kokopäivätyössä, kolme (3) pelkästään osa-aikatyössä ja kolme (3) pelkästään päätoimisena opiskelijana. Loppujen työnkuva oli muodostunut freelance-pohjaisesta työskentelystä tai useamman vaihtoehdon yhdistelmästä.

Vuodelta 2019 vastaajat (n = 62) raportoivat yhteensä 3180 livekeikkaa, joista 1550 pääkaupunkiseudulla, 1063 muualla Suomessa ja 567 ulkomailla. Keikkamäärät vaihtelivat vastaajien osalta runsaasti. Toiset olivat tehneet kymmeniä ja satojakin keikkoja, kun taas toisilla luku jäi muutamaan keikkaan. Striimikeikkoja vuodelta 2019 raportoitiin yhteensä 59.

Vastaajia pyydettiin valitsemaan luokka, joka vastaa musiikin alalta saatuja kokonaisvuosituloja (brutto) tai vuosiansioita yrittäjänä esimerkkivuodelta ennen pandemiaa. Ilmoitetut vuosiansiot jakautuvat melko tasaisesti siten, että alle 15 000 euroa vuodessa on tienannut 34 % vastaajista, 15 000–29 999 euroa vuodessa 25 % vastaajista, 30 000–59 000 euroa vuodessa 36 % vastaajista ja yli 60 000 euroa vuodessa 6 % vastaajista. Osalla vastaajista alhaisia tuloja selittävät keskeneräiset opinnot, mutta alhaisimmissa tuloluokissa on myös useita muusikoksi jo valmistuneita vastaajia. Tulot näyttäisivät aineiston perusteella kuitenkin nousevan iän myötä. Alle 30-vuotiaissa painottuu pienituloisten osuus, 30–49-vuotiaiden joukossa on paljon keskituloisia, ja suurimpia tuloja on yksittäisillä em. ryhmiä iäkkäämmillä vastaajilla. Tulojen jakautuminen on tasaisempaa alle 49-vuotiaiden joukossa, kun taas sitä vanhempien yksittäisten vastaajien vuosituloissa on suuria eroja.

Verrattaessa kyselyyn vastanneiden naisten ja miesten tuloja on nähtävissä viitteitä siihen, että jazzalalla vallitsee yhteiskunnassa laajemminkin nähtävä vinouma. Suurituloisimmat ovat poikkeuksetta miehiä, ja naisten tulot ovat alemmissa tuloluokissa. Osin tätä selittää ikä, sillä naisten osuus painottuu nuoremmissa vastaajissa, jotka ovat myös pienituloisempia. Kyselyn aineisto on liian suppea aihetta koskevien selkeiden johtopäätösten tekemiseen, mutta tulos antaa viitteitä vähintään siihen, että miehet ovat jazzalallakin onnistuneet naisia paremmin saavuttamaan urallaan aseman, jossa tulot ovat runsaampia.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan kokonaisvuositulojen jakautumista eri osa-alueiden kesken. Vastaukset erosivat toisistaan suuresti, mutta kokonaiskuva katsottaessa suurimmat tulonlähteet ovat live-esiintymiset tai teosten esitykset (41 %), jazzalan ulkopuoliset työt (28 %, pitää sisällään oletettavasti myös töitä muiden musiikinlajien parissa) ja opetustyö (26 %). Neljänneksi nousi kohta

---

⁴ Tämän vuoksi tulosten ilmoittaminen prosenttiosuuksina olisi harhaanjohtavaa.

⁵ Näistä vastaajista kaksi valitsi lisäksi muita vaihtoehtoja, joten työttömyys oli ollut osittaista tai väliaikaista.

”Muu” (15 %), jonka selvennettiin pitävän sisällään muun muassa kuukausipalkkaista työtä tai työtä muiden musiikinlajien parissa.

Tyypillistä yksittäisille vastauksille on, että tulot muodostuvat monista eri osa-alueista. Ainoastaan live-esiintymiset tai teosten esitykset sekä opetustyö ovat tulonlähteitä, jotka joillakin vastaajilla muodostavat selkeän valtaosan tuloista. Muutamalla vastaajalla live-esiintymiset tai teosten esitykset muodostavat jopa 100 % tuloista.

Kaavio 4. Kokonaisvuositulojen jakautuminen, kaikkien vastaajien keskiarvo (n = 62)

Lomakkeessa kysyttiin myös ulkomailta saatuja bruttotuloja vuoden 2019 (tai vastaavan esimerkkivuoden) osalta. Tuloja ulkomailta ilmoitti 36 vastaajaa (55 % vastaajista). Vastaajien yhteenlasketut elävästä musiikista saadut tulot olivat 157 750 euroa, äänitteistä saadut tulot 13 465 euroa, tekijänoikeuksista saadut tulot 23 365 euroa ja muut tulot 10 600 euroa. Kategoriaan ”Muut” kerrottiin sisältyvän opetustöitä ja sovitustöitä.

Pandemian vaikutuksista

Kyselyn tavoitteena ei ollut selvittää pandemian vaikutuksia, mutta poikkeuksellista tilannetta ei voitu jättää huomiotta. Livekeikkojen määriä kysyttiin sekä vuodelta 2019 että vuodelta 2020. Lisäksi vastaajille annettiin mahdollisuus kuvailla pandemian vaikutuksia heidän työtilanteeseensa.

Suurin ja näkyvin pandemian vaikutus on ollut livekeikkojen romahdus, mikä näkyi myös kyselyn tuloksissa. Siinä, missä vuodelta 2019 raportoitiin 3180 livekeikkaa, vastaava luku vuodelta 2020 oli 1024 (pääkaupunkiseudulla 481, muualla Suomessa 441 ja ulkomailla 102 keikkaa). Striimikeikkoja ilmoitettiin 270 (pääkaupunkiseudulla 169, muualla Suomessa 86 ja ulkomailla 15).

Avoimissa kentissä pandemian vaikutuksia kuvailtiin dramaattisiksi ja katastrofaalisiksi. Monet ovat menettäneet suuren määrän työtilaisuuksia. Vaikutukset ovat toisille olleet suurempia kuin toisille: siinä, missä toisilta on mennyt kaikki toimeentulo keikkojen peruunnuttua, toisten pelastuksena on ollut apurahakausi, kuukausipalkkainen työ tai etänä jatkunut opetustyö. Jotkut kertovat sävellys-, tuotanto- ja tilaustöiden jatkuneen entiseen malliin tai jopa lisääntyneen, toisilla nekin ovat loppuneet. Jotkut ovat muuttaneet painopistettä freelanceriuudesta opetustyöhön, mutta kokevat taiteilijuutensa kärsineen tästä. Yksi vastaajista kertoi myös musiikkialan ulkopuolisten töiden turvanneen taloutta.

Kansainvälistymisen tila ja haasteet

Vastaajien tilannetta ja toiveita kansainvälistymisen suhteen kartoitettiin neljän vaihtoehdon monivalintakysymyksellä. Vastaajista 45 % kertoi haluavansa suuntautua nykyistä enemmän ulkomaille. 20 % kertoi olevansa hyvällä tiellä kansainvälistymisen suhteen, 17 % saavuttaneensa jo sen, mitä haluaa tai uskoo saavuttavansa kansainvälisen uran suhteen ja 14 % olevansa tyytyväinen työskentelyyn pelkästään kotimaassa. Loput 4 % valitsivat vaihtoehdon ”Muu”, jonka lisäkentässä selvennettiin muun muassa, että vastaaja ei tavoittele varsinaisesti kansainvälistä uraa, mutta toiveissa on satunnainen keikkailu ulkomailla tai tiettyjen projektien suuntaaminen ulkomaille.

Ulkomaille haluaisivat suuntautua nykyistä enemmän erityisesti nuoret muusikot. Alle 30-vuotiaista vastaajista jopa 80 % haluaisi suuntautua nykyistä enemmän ulkomaille, ja hyvällä tiellä kansainvälistymisen suhteen kokee olevansa 10 % vastaajista. Vielä 40–49-vuotiaista vastaajista 47 % haluaisi suuntautua nykyistä enemmän ulkomaille, mutta sitä vanhemmilla vastaajilla kansainvälistymishaaveet ovat vähäisempiä.

Vastaajia pyydettiin myös kuvailemaan jo saavutettua kansainvälistä menestystään. Vastaajat kertoivat jakeluosopimuksista, keikoista, kiertueista ja mediahuomiosta erityisesti Keski-Euroopassa, Pohjoismaissa ja Aasiassa.

Koettuja kansainvälistymisen haasteita kartoitettiin pyytämällä vastaajia valitsemaan annetuista vaihtoehdoista kolme tärkeintä, tai kuvailemaan haasteita annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelta. Kysymykseen vastasi 58 vastaajaa. Useimmin valittuja vaihtoehtoja olivat Suomen maantieteellinen sijainti (45 %), liian pieni välittäjäportaalla työskentelevien ammattilaisten määrä (43 %) ja kansainvälinen kilpailu (38 %). Annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelta haasteiksi mainittiin myös muusikon oma markkinointiosaaminen, kielikysymykset⁶, oma motivaatio sekä vaikeus löytää oikeita kontakteja.

Ennalta annetut vastausvaihtoehdot olivat osittain samoja kuin Music Finlandin toteuttamassa musiikkitoimialabarometrissa (2019), jossa kysyttiin musiikkiviennin keskeisiä haasteita. Barometrin vastaajajoukossa oli musiikkialan ammattilaisia monista eri musiikkigenreistä. Kyselyjen tuloksia vertailtaessa kiinnostavin ero on, että jazzmuusikoiden suurimmaksi näkemä haaste, Suomen

---

⁶ Kielikysymyksillä tarkoitetaan oletettavasti suomenkielisen musiikin tekemistä.

maantieteellinen sijainti, on musiikkitoimialabarometrissa jäänyt annetuista vaihtoehdoista viimeiseksi. Musiikkitoimialabarometrissa korostuvat taloudelliset resurssit, tuotteistamis- ja markkinointiosaamisen taso sekä verkostoitumisen vaikeus, jotka käsillä olevassa kyselyssä ovat jääneet harvemmin valituiksi vaihtoehdoiksi.

Kaavio 5. Suurimmaksi koetut haasteet kansainvälistymisen suhteen (n = 58)

Vastaajille annettiin myös mahdollisuus avata monivalintakysymykseen liittyviä valintojaan ja ajatuksiaan avoimessa kentässä. Vastauksissa korostuivat epäkohdat Suomessa. On tulkittavissa, että muusikot ajattelevat, että tilanteen kotimaassa pitäisi olla monin tavoin parempi, jotta kansainvälisellekin uralle olisi helpompi lähteä. Vastauksissa kritisoitiin suomalaisten jazzlevytysten tasoa, pitkäjänteisen rahoituksen puuttumista, klubien ja yrittäjien vähyyttä, pientä yleisöä Suomessa, jazzin heikkoa mediapresenssiä tai tukien ja mediahuomion painottumista uusille nuorille tekijöille. Suomen ”virallisen jazzskenen” nähtiin myös olevan rajoittunutta tai vinoutunutta.

Henkilökohtaisia tulevaisuusnäkyviä ja alan kehittämiskohtia

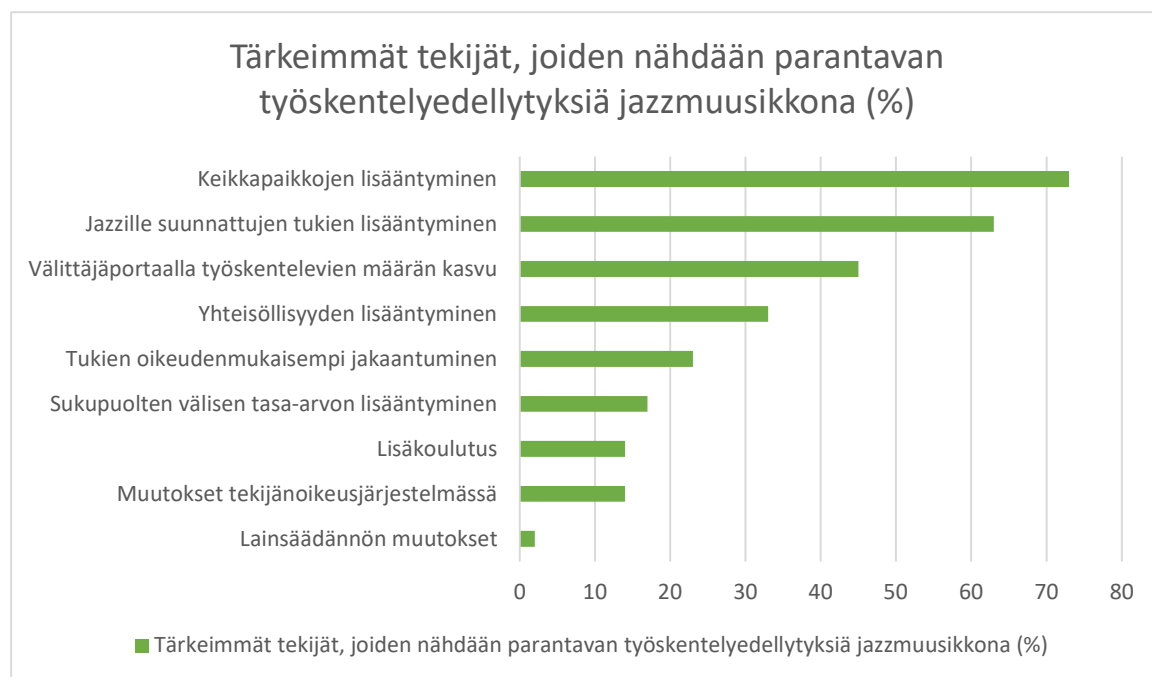
Kyselyn lopussa kartoitettiin vastaajien henkilökohtaisia tulevaisuusnäkyviä sekä tekijöitä, joiden muusikot näkisivät parantavan työskentelyedellytyksiään.

Vastaajista (n = 66) 64 % kertoi olevansa melko tyytyväisiä työtilanteeseensa, 18 % melko tyytymättömiä, 11 % erittäin tyytyväisiä ja 7 % erittäin tyytymättömiä. Vallitsevaan koronapandemiatilanteeseen nähden tulos on hämmästyttävän positiivinen, mutta kertonee muusikoiden optimistisesta asenteesta ja siitä, että valoa on näkyvissä pitkän vaikean kauden jälkeen.

Vastaajilta kysyttiin, millaisten tekijöiden he kokisivat parantavan työskentelyedellytyksiään. Annettujen vaihtoehtojen joukosta pyydettiin valitsemaan kolme tärkeintä, tai kuvailemaan haasteita annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelta. Kysymykseen vastasi 64 vastaajaa.

Tärkeimmiksi tekijöiksi nousivat keikkapaikkojen lisääntyminen (73 %), jazzille suunnattujen tukien lisääntyminen (63 %) ja välittäjäportaalla työskentelevien määrän kasvu (33 %). Vaihtoehtojen ulkopuolelta mainittiin erityisesti henkilökohtaisia tavoitteita ja toiveita: onnistuneen levyn tekeminen, keikkamyynnin löytyminen, yhteistyö isomman muusikon kanssa tai kehittyminen soittajana. Alan laajemmista kehityskohteista mainittiin tapahtumanjärjestäjien toiminnan tukeminen ja kulttuurikasvatus, sillä monet kokevat suomalaisten tuntevan ja arvostavan jazzia heikosti. Vastauksissa toivottiin myös rohkeaa keskustelunavausta sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämiseen alalla sekä seksuaaliseen häirintään ja sexistiseen käytökseen puuttumiseen. Tämä nähtiin tienä yhteisöllisyyden lisääntymiseen. Kuvaavaa on, että naiset valitsivat miehiä useammin sukupuolten välisen tasa-arvon lisääntymisen keskeiseksi työskentelyedellytyksiä parantavaksi tekijäksi.

Kaavio 6. Tärkeimmät tekijät, joiden nähdään parantavan työskentelyedellytyksiä jazzmuusikkona (n = 64)

Lomakkeessa kysyttiin myös, miten muusikot näkevät tulevaisuutensa jazzmuusikkona kolmen vuoden aikaskaalella. Noin puolet vastaajista (49 %, n = 66) uskoo työtilanteensa menevän tulevaisuudessa parempaan suuntaan ja hieman alle puolet (45 %) pysyvän stabiilina. 5 % ajattelee tilanteen menevän huonompaan suuntaan, ja 1 % harkitsee alan vaihtamista. Kukaan ei suunnittele varmuudella vaihtavansa alaa.

On selvää, että kyselyn toteuttamisajankohta on vaikuttanut erityisesti tämän kysymyksen vastauksiin. Kysely toteutettiin ajankohtana, jona valtaosa suomalaisista oli jo saanut kaksi koronarokotusta, ja rajoituksia alettiin purkaa. Avoimien vastausten perusteella positiivista mielialaa luovat muusikoiden henkilökohtaiset suunnitelmat, kokemus kehittämisestä muusikkona ja onnistuneet sävellykset ja levytykset.

Turhauttavana asiana nähtiin se, että Suomen keikkapaikat on nopeasti kierretty, eikä yhdelle projektille voi luoda pitkää elinkaarta. Epävarma toimeentulo huolestuttaa, ja muusikot kokevat vaikeuksia ylläpitää motivaatiota alalla työskentelyyn. Joku vastaajista kuvaili, että moni kokee alakuloisuutta ja identiteettikriisiä jo opiskeluaikana, kun todellisuus iskee kasvoille ja ymmärrys alan heikoista toimeentulomahdollisuuksista lisääntyy. Turhautuminen on saanut yhden vastaajista pohtimaan, olisiko järkevämpää tehdä jotain muuta työkseen, mutta hän kokee olevansa uralla sen verran pitkällä, että alanvaihto ei tunnu realistiselta.

Lopuksi

Selvitys toi näkyviin monia jo tiedettyjä asioita: jazzmuusikoiden työnkuva ja toimeentulo on moninaista ja epävarmaa ja vaatii paljon aktiivisuutta muusikoilta itseltään. Freelanceriudesta ja pätkätöistä on kokemusta lähes jokaisella muusikolla, ja vakituisia työpaikkoja on harvalla. Muusikot asennoituvat työn epävakaisuuteen ja alan vallitseviin rakenteisiin eri tavoin. Toiset näkevät alalla paljon epäkohtia, joiden kehittämiseen tulisi pyrkiä, toiset puolestaan haluavat keskittyä oman muusikkoutensa kehittämiseen.

Uran rakentamisessa muusikoille on ollut erityisen tärkeää oikeiden kontaktien löytyminen ja tiettyyn opiskelupaikkaan pääseminen. Valtavan suuri merkitys näyttää olevan myös ulkomailla tehdyillä opinnoilla.

Lähes puolet muusikoista haluaisi suuntautua nykyistä enemmän ulkomaille, ja alle 30-vuotiaista muusikoista lähes kaikki. Kansainvälistymisen haasteista suurimmiksi nousi tekijöitä, joihin on vaikeaa tai mahdotonta vaikuttaa, kuten Suomen maantieteellinen sijainti tai kansainvälinen kilpailu. Sen sijaan tärkeäksi nousseista tekijöistä tukijärjestelmän kehittäminen ja välittäjäportaalla työskentelevien ammattilaisten määrän kasvattaminen ovat tekijöitä, joihin liittyvää vaikuttamistyötä olisi mahdollista tehdä. Kiinnostavaa on myös, että monet muusikot tuntuvat kokevan, että nimenomaan kotimaan kentällä on vielä paljon kehitettävää, jotta ponnistaminen kansainväliselle uralle olisi mahdollista.

Selkeitä esiin nousseita yleisempiä kehittämiskohteita ovat keikkapaikkojen ja jazzille suunnattujen tukien määrän lisääminen Suomessa ja välittäjäportaalla toimivien ammattilaisten määrä: monelle muusikolle sopivan keikkamyynnin tai managerin löytäminen olisi tärkeää. Keskeiseksi nousee myös yhteisöllisyys, johon liittyen toivottiin myös keskustelunavauksia tasa-arvoisemman työkuulttuurin kehittämiseksi ja seksismin kitkemiseksi. Kyselyn tuloksissa näkyy selkeästi ainakin yksi mahdollinen epäkohta: naiset eivät ole ainakaan vielä päässeet alalla asemaan, jossa he olisivat suurituloisten – ja harva edes keskituloisten – joukossa. Kysyttäessä tyytyväisyyttä tämänhetkiseen työtilanteeseen 13 % miehistä vastasi olevansa erittäin tyytyväisiä, kun taas naisista yksikään ei kertonut olevansa erittäin tyytyväinen.

Annettujen vastausvaihtoehtojen ulkopuolelta kiinnostavana huomiona nousee myös tarve kulttuurikasvatukselle: koetaan, että suomalaiset tulisi opettaa kuuntelemaan jazzia jo ruohonjuuritasolla.

Muusikon koulutukseen liittyen nousi esiin paljon kehittämiskohteita. Koulutuksen toivottaisiin sisältävän enemmän evästyttä oman osaamisen myymiseen ja markkinointiin, yrittäjyyteen, verotukseen, sopimukseen, apurahojen hakemiseen ja kokonaiskuvan luomiseen musiikkialan toimijoista. Myös valmistaminen työelämässä vastaantuleviin sosiaalisiin ja mielenterveydellisiin haasteisiin olisi mahdollinen kehittämisen paikka koulutuksessa.

Koronaviruspandemia on tehnyt tilanteen monin tavoin hankalammaksi, mutta muusikoiden asenne tulevaisuutta kohtaan on enimmäkseen positiivinen. Suuri osa muusikoista uskoo erityisesti henkilökohtaisten tavoitteidensa ja saavutustensa ansiosta tilanteensa menevän nykyistä parempaan suuntaan.